

Asia: VN/18662/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry kannattaa lakiehdotuksen pikaista voimaan saattamista. Lakiehdotus on valmisteltu kolmikantaisesti STM:ssä. Keskeiset työmarkkinaosapuolet sekä viranomaisia edustavat tahot ovat valmistelun yhteydessä todenneet esityksen olevan hyväksyttävissä työryhmässä muotoilulla tavalla.

Ehdotetut lakimuutokset välttämättömiä valvottaessa työnantajan velvollisuutta maksaa vähintään lain ja yleissitovan työehtosopimuksen mukaista palkkaa

Suomen lainsäädännössä ei ole rikosoikeudellisia säännöksiä alipalkkauksen kriminalisoinnista. Hallitusohjelman mukaisesti on tällä hallituskaudella pyritty selvittämään alipalkkauksen kriminalisointia, minkä osalta ei löydetty yhteisymmärrystä. Toisena selvittämisen kohteena olivat hallinnolliset keinot, jota tämä esitys koskee. Alipalkkauksen valvonta on SAK:n mielestä nykyisin puutteellista, koska sen valvonta edellyttää käytännössä lähes aina syrjinnän osoittamista verrokkityöntekijöineen. Alipalkkausta esiintyy kuitenkin myös yleissitovien työehtosopimusten osalta valitettavan laajasti työntäjän yksinomaisena tarkoituksena säästää laittomasti palkkauskustannuksissa. Ehdotettu hallinnollinen kehotusmenettely on toimiva menettelytapa nimenomaan tällaisissa lukuisissa alipalkkaustilanteissa, joissa palkan peruste ja määrä on yksiselitteisesti todettavissa yleissitovasta työehtosopimuksesta (palkkaluokka, työtehtävä ym.). Lakiehdotuksen perusteluissa on kiitettävän yksityiskohtaisesti eritelty niitä tilanteita, jolloin palkan peruste on ns. luettavissa suoraan työehtosopimuksesta. On toki myös eräitä palkanosia, jolloin esityksen mukainen yksiselitteisyys ei ole välttämättä aina täysin selvää. Tätäkin ongelmaa on kuvattu perustelussa näiden poikkeuksellisten tilanteiden osalta. Lähtökohtana on tällöinkin pyrkiä aina selvittämään mahdollisimman oikea työntekijän palkka yleissitovan työehtosopimuksen tai lain mukaan.

Työsuojeluviranomaiselle ilmoitusvelvollisuus petos- ja kiskontarikosepäilyistä

Alipalkkauksen valvonnan tehostamiseksi esitykseen sisältyy myös työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuus esitutkintaviranomaisille petos- ja kiskontarikosepäilyistä työpaikoilla. Tämä parantaa ja nopeuttaa sekä lisää tapausten ilmituloa ko. rikosepäilysten osalta, sillä työsuojeluviranomaiset käyvät ylivoimaisesti eniten työpaikoilla selvittämässä lainsäädännön ja määräysten noudattamista. Uudistuksella on myös merkittävä ennalta ehkäisevä merkitys, joten työsuojeluviranomaisten tiedonantovelvoitteesta on lain voimaan tultua syytä informoida työpaikkoja. Uudistuksella on merkitystä myös ulkomaalaisen työvoiman käytön ja harmaan talouden torjunnan kannalta.

Uudistusehdotuksen lisäksi SAK lausuu, että oikeusministeriössä tulisi käynnistää petos- ja kiskontarikosten rikoslain tunnusmerkistöjen tarkentaminen siltä osin, että ko. rikosnimikkeet vastaavat paremmin työelämässä esiintyviä tosisekastoja. Tämä viimeksi mainittu uudistys oli tarkoitus aloittaa jo tällä hallituskaudella, mutta työ ei kuitenkaan käynnistynyt oikeusministeriössä.

Ilmoitusvelvollisuus työpaikan sisäilmastoon ja kunnossapitoon liittyvistä puutteista

Toinen esitykseen sisältyvä työsuojeluviranomaisten uusi ilmoitusvelvollisuus on työpaikkojen sisäilmastoon ja kunnossapitoon liittyvät puutteet. Työpaikkojen sisäilman kosteusvauriot ja niistä aiheutuneet terveyshaitat lisääntyvät edelleen. Ongelmat kehittyvät usein vuosien kuluessa kiinteistön huonon kunnossapidon vuoksi. Aiheutuneet terveyshaitat ovat vuositasolla miljoonia euroja työntekijöiden saadessa homeammattitautin, mikä saattaa estää työllistymisen kokonaan oman alansa töihin esim. paikkakunnan ainoan sairaalan ollessa homealtistuskohde vuosien ajan korjausten alettuakin. Työkyvytön ja työllistymätön homeongelmainen saattaa jäädä puutteellisten selvitysten vuoksi ilman ammattitautikorvauksia ja joutuu kunnan ja valtion perustoimeentulon varaan. Työsuojeluviranomaisen esitetty uusi ilmoitusvelvollisuus sisäilmaongelmista rakennusvalvontaviranomaisille saattaa parhaimmillaan estää nopeasti pahenevan työpaikan homeongelman ja käynnistää kiinteistön korjaustoimet jo ongelman alkuvaiheessa. Ongelmat tulevat nykyistä nopeammin ilmi, koska työsuojeluviranomaiset käyvät huomattavasti enemmän työpaikoilla kuin asiaa varsinaisesti valvovat rakennusvalvontaviranomaiset.

Latvatalo Eveliina
SAK ry - Työehdot-osasto päälakimies Timo Koskinen